

IGNITS GYÖRGYI – MÓD PÉTER

A PANDÉMIA ELSŐ IDŐSZAKA ALATT FRISSEN ÁLLÁSKERESŐVÉ VÁLT SZEMÉLYEK MUNKAERŐPIACI UTÓÉLETE

A koronavírus-járvány hazai megjelenése 2020 tavaszán egy több mint hét éve tartó pozitív munkaerőpiaci tendenciát tört meg. Az első tavaszi hullámban a foglalkoztatottak számának nagymértékű visszaesése, a munkájuktól ideiglenesen távol maradók, vagy csökkentett munkaidőben dolgozók számának növekedése következett be és természetesen megnőtt a munkanélküliség is. Cikkünkben 2020 első kilenc hónapjában frissen álláskeresővé vált személyek munkaerőpiaci életútját elemeztük a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) álláskeresői regisztere, az álláskeresőknak nyújtott támogatások adatai, valamint a Nemzeti Adó és Vámhivatal (NAV) bejelentett foglalkoztatottak adatbázisának felhasználásával. A válság során frissen álláskeresővé váltak összetétele jelentősen különbözött az álláskeresőök „békebeli” összetételéhez képest. A frissen munkaerőpiacról kikerült álláskeresőök jobb skillekkel, magasabb iskolázottsággal, összességében kedvezőbb munkaerőpiaci helyzettel rendelkeztek, mint az álláskeresőök többségét évek óta kitevő beragadó, a munkaerőpiac peremén (közfoglalkoztatás és álláskeresői státusz között cirkuláló) népesség. Azt is megvizsgáltuk, hogy az álláskeresőök milyen támogatásokat, szolgáltatásokat kaptak a munkaügyi szervezettől (újbóli) elhelyezkedésükhöz. Azt találtuk, hogy a belépő csoport mintegy ötödét próbálták meg kiközvetíteni a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat munkatársai, bő hatodukat pedig bértámogatással segítették. A közfoglalkoztatás és a képzés perifériálisan alkalmazott aktív eszköz volt.

Bevezetés

A 2020 tavaszán kezdődő koronavírus-járvány és a védekezés intézkedései, a különböző munkaerőpiaci státuszok közötti intenzív áramlásban is megnyilvánuló munkaerőpiaci recessziót okoztak. A 2020-as év második negyedében viszonylag nagymértékű foglalkoztatás-visszaesés és munkanélküliség-növekedés jelentkezett, de ezt már a nyári hónapok során visszapattanás követte, és a későbbi hullámok egyre kevésbé rontották a foglalkoztatás főbb mutatóit.

A foglalkoztatottak számában 2020. február és április között egy gyors, 130 ezer főt meghaladó létszámcsökkenés jelentkezett. A mélypontot április jelentette, ekkor 4 millió 523,1 ezer fő volt a foglalkoztatottak száma, amely 2019. áprilishoz képest 114,5 ezer fős csökkenést mutatott. Ezt követően növekedésnek indult a foglalkoztatottak száma, s mintegy visszapótolva a korábbi csökkenést, több mint 130 ezer fővel emelkedett létszámuk augusztusig bezáróan. Az ősszel a tavasznál lényegesen mérsékeltebb csökkenés, majd az év végéig újra emelkedés következett, s 2020. év végén a foglalkoztatottak száma már meghaladta az előző év azonos hónapját. Míg a tavaszi visszaesés jelentősen érintette a belföldön dolgozó nem közfoglalkoztatott munkavállalókat, a július-szeptemberi időszakról kezdve ezen, legjelentősebb munkavállalói csoport létszáma már nem maradt el az előző évi számokétól. Az előző évhez képest vett csökkenés ekkortól csak a külföldön dolgozókat és a magukat közfoglalkoztatottnak vallókat érinti. A hazai lakhelyüket megtartó, de

Ignits Györgyi statisztikus, Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság
Mód Péter elemző statisztikus, Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság

külföldön dolgozók száma stabilan 18-25 ezer fővel kevesebb volt végig az év során (nyáron némileg kisebb mértékű, ősztől újra nagyobb létszámot érintő a visszaesés körükben), s a közfoglalkoztatottak száma is 16-28 ezer fővel kevesebb volt az egyes időszakokban, mint a megelőző évben.

A KSH által a lakossági munkaerő-felmérésben mért munkanélküliek száma 2020. márciustól júniusig intenzíven emelkedett: több mint 70 ezer fős növekedés jelentkezett (júniusban a csúcson 240,4 ezret tett ki a létszámuk). Ezt követően megindult a csökkenés, s augusztusra több mint 55 ezer fővel esett vissza a munkanélküliek száma, ami azonban még mindig (csaknem 30 ezer fővel) magasabb volt, mint egy évvel ezelőtt. Szeptemberben újra emelkedett a munkanélküliség, majd újra csökkenés mutatható ki. Összességében az őszi második hullám idején változó mértékben, ám 33-60 ezer fővel továbbra is magasabb volt a munkanélküliek száma mint 2019-ben. A munkanélküliek számának növekedése a tavaszi első hullám idején Nyugat-Dunántúlon volt a legnagyobb mértékű (124%-os növekedés volt mérhető 2020 I. és II. negyedéve között), ezen kívül Közép-Dunántúlon, Pest megyében és Budapesten volt még kiemelkedő. A fiatal (15-24 éves) munkanélküliek száma az átlagosnak megfelelő ütemben nőtt, majd csökkent 2020 során.

Hasonló trendet követett a regisztrált álláskeresők száma is: 2020 márciusában létszámuk már valamelyest jobban emelkedett, mint a korábbi években. Jelentős megugrás ezt követően történt ugyanis a tavaszi megszokott szezonális csökkenés elmaradt, s március és április között, egy hónap alatt mintegy 50 ezer fővel nőtt az álláskeresők száma. Júniusig bezáróan több mint 100 ezer fős növekedés történt (februárhoz viszonyítva). A júniusi zárónapi létszám 376,3 ezer fő jelentette a csúcst, ami 128 ezerrel volt magasabb, mint az előző év ugyanezen hónapjában. Júliustól csökkenés kezdődött és ez egészen év végéig tartott, még ha a nyári hónapokban jelentkező csökkenés némileg veszített is lendületéből az őszi hónapokban. 2020 negyedik negyedévében a regisztrált álláskeresők száma 25,2%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. Az álláskeresők száma a tavaszi első hullám idején a jobb munkaerőpiaci helyzetű területeken, és a kedvezőbb munkaerőpiaci helyzetű csoportokban emelkedett jelentősebben.

Az álláskeresők regisztrációs hajlandósága a tavaszi első hullám idején nyilvánvalóan összefüggött azzal, hogy a munkapiacról frissen kikerült csoportok jogosultak voltak álláskeresői járadékra, ám ezek a járadékok kifutottak az őszi hónapokra. Ekkor a személyes jelenlétet igénylő regisztrációs folyamat is csökkenthette az új belépők számát, hiszen az elhúzódó második hullám, a korábbinál magasabb esetszámaival még nagyobb bizonytalanságot okozott.

Összességében arról, hogy a 'nagy' belépési hullám idején álláskeresővé váltak közül kiknek sikerült visszailleszkednie a munkaerőpiacra a 2021-es év során, eddig kevés ismeretünk volt. Ismert, hogy 2021-ben a nyilvántartott álláskeresők számának további csökkenésre ellenére növekedett a tartós álláskeresők száma és arányuk is évtizedes csúcsra kúszott (ld. NFSZ, 2021). Elemzésünkben a NAV és az NFSZ adminisztratív, anonimizált adatainak felhasználásával azt vizsgáljuk, hogy a pandémiás 'nagy hullám' idején az álláskeresők közé bekerültek közül hányan ragadtak a regiszterbe, hányan kerültek vissza a munkapiacra, és mekkora szerepe volt ebben a munkaerőpiaci támogatási eszközrendszernek, ami közismert, hogy ebben az időszakban a munkahelyek megőrzésére, a válságban leginkább érintett ágazatok vállalkozásainak támogatására fókuszált (ld. Állami Számvevőszék, 2020).

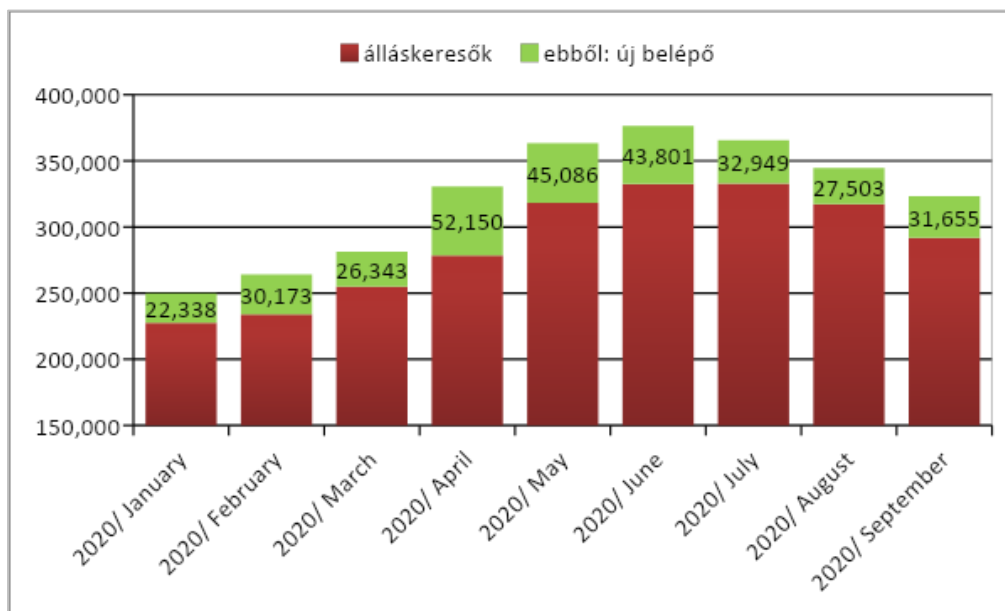
Az elemzés során a nyilvántartott álláskeresők adatait – az NFSZ-nél évek óta alkalmazott ún. monitoring-eljáráshoz hasonlóan - egyéni szinten összekapcsoltuk a NAV bejelentett foglalkoztatottak adatbázisainak tételeivel. Az álláskeresői és foglalkoztatási időszakok személyi szintű összerendezésével állapítottuk meg, hogy 2021 szeptemberének végén milyen munkaerőpiaci státuszban voltak az érintettek.

Az első fejezetben elemzésünk alapsokaságát jelentő új belépő álláskeresőket jellemezzük. A második fejezetben ezek életútját követjük végig 2021. szeptember végéig bezáróan: azt vizsgáljuk hányan ragadtak közülük a regiszterben, s mekkora részüknek sikerült újra elhelyezkednie a munkaerőpiacon. E kimeneteket részletesen elemezzük a bekerült álláskeresők szakmája szerint is. Végezetül szólunk a munkaerőpiaci eszközrendszer elhelyezkedést segítő szerepéről.

A pandémia alatt álláskeresővé vált személyek jellemzői

Vizsgálatunk alapsokaságát azon személyek alkotják, akik 2020. január 1. és szeptember 30. között léptek be az álláskeresők közé és olyan új belépőnek tekinthetők, aki korábban nem voltak álláskeresők, vagy több mint 1 éve léptek be utoljára (közülük kiszűrtük azokat, akik 2019-ben vagy később érintettek voltak a közfoglalkoztatásban). E feltételeknek a 2020. 1-9. hónapban belépők közül 311 998 álláskereső felelt meg, tehát közel 312 ezer fő érkezett új belépőként az álláskeresők közé 2020 első 9 hónapjában, a pandémiás válság – tágan értelmezett – első hullámának idején.

1. ÁBRA: AZ ÁLLÁSKERESŐK LÉTSZÁMA ÉS AZ ÚJ BELÉPŐK SZÁMA, 2020. 1-9. HÓ

Az álláskeresők létszáma 2020-ban január és június között gyorsan emelkedve 250 ezerről 376 ezer fő fölé nőtt. Az egyes havi zárónapi létszámokban az új belépők aránya februárban és április – június időszakban végig magas, 10 százalék feletti volt, 2020. áprilisban pedig az 52,1 ezer új belépő a havi zárónapi létszám 15,8 százalékát tette ki.

A vizsgált időszakban belépő új álláskeresők között a férfiak és nők aránya kiegyenlített volt. Bár április, május hónapokban, amikor a beáramlás a legnagyobb volt, a nők aránya kissé meghaladta a férfiakét, ezt követően a férfiak kerültek többségbe. Korcsoportok szerint a fiatalok beáramlása nem mutat felülreprezentáltságot, ha a pandémia előtti regiszterbeli arányukkal vetjük össze. A friss beáramlók 13,2%-a volt 25 év alatti fiatal (regiszterbeli arányuk 2019. IV. negyedévében 14,3%-ot tett ki.) A fiatal felnőttek beáramlása viszont jelentős volt: csaknem négyötöde az összes beáramlónak 25-39 év közötti volt, ami a legmagasabb arány az egyes korosztályok vonatkozásában. (Regiszterbeli arányuk 2019. IV. negyedévében 28,7%-os volt, vagyis a friss beáramlók között nagyfokú felülreprezentáltságot mutatnak a vizsgált időszakban.) A beáramlók további 35%-a 40-

64 évesek korcsoportjába tartozott, 55 évnél idősebb pedig 13,4%-uk volt. Az idősek a pandémia alatti beáramlásban jelentősen alulreprezentáltak voltak regiszterbeli arányukhoz képest.

Iskolai végzettség szerint a friss beáramlók legnagyobb része, 38%-a gimnáziumban, szakközépiskolában (szakgimnáziumban) végzett, s további 10,5%-uk diplomás volt. Ismét a pandémiát megelőző utolsó negyedéves időszak állományával összehasonlítva azt látjuk, hogy mind az érettségizettek mind a diplomások aránya a friss beáramlók között jelentősen felülreprezentált (2019. IV. negyedévben a regiszterben az érettségivel rendelkezők aránya 25,9%-os volt, a diplomásoké 6,4%-os). A legalacsonyabb végzettségűek (legfeljebb 8 általános osztállyal rendelkezők) beáramlása a pandémia alatt (24,2%) viszont nem volt annyira jelentős, alulreprezentáltak voltak regiszterbeli arányukhoz képest. Azt, hogy a vizsgált időszak alatt elsősorban a magasabb végzettségűek, a jobb munkaerőpiaci helyzettel leírhatók kerültek be frissen a regiszterbe az ügyfélkategorizálás adatai is alátámasztják. A vizsgált beáramlók majdnem fele (47,3%-a) ugyanis az első, 'önállóan elhelyezhető' kategóriába tartozik (ez kétszeres arányt jelent, mint a pandémiát megelőzően e csoport regiszterbeli aránya), míg a munkapiaci szempontból leghátrányosabb helyzetű csoport, az ún. 'közfoglalkoztatással segíthető' aránya csak 3% volt a friss beáramlók között. A maradék másik fele a beáramlóknak a 'segítséggel elhelyezhetőek' csoportjába tartozott.

1. TÁBLÁZAT: A FRISS BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA 2020. JANUÁR-SZEPTEMBER FŐBB JELLEMZŐIK SZERINT

	nemek szerint		korcsoportok szerint				iskolai végzettség szerint				Összesen
	Férfi	Nő	25 év alatt	25-39 év	40-54 év	55 év és felette	max. 8 általános	szakisk., szakmunk.	érettségit adó középisk.	felsőfokú végz.	
2020. január	11853	10485	2589	8483	8064	3202	6073	6237	7646	2382	22338
2020. február	15905	14268	4598	11885	9833	3857	9122	7733	10292	3026	30173
2020. március	13648	12695	3208	10472	9237	3426	6984	7229	9547	2583	26343
2020. április	24584	27566	3272	20204	21262	7412	9548	16773	21785	4044	52150
2020. május	22031	23055	3297	17605	17421	6763	10034	12888	17819	4345	45086
2020. június	23288	20513	6763	16295	14944	5799	10751	11960	16707	4383	43801
2020. július	17078	15871	6482	11953	10325	4189	7753	8254	12683	4259	32949
2020. augusztus	13786	13717	5138	10183	8853	3329	6871	6550	10478	3604	27503
2020. szeptember	15444	16211	5960	12005	9911	3779	8407	7379	11743	4126	31655
Összesen	157617	154381	41307	119085	109850	41756	75543	85003	118700	32752	311998
2020 jan-szept. időszak, megoszlás, %	50,5%	49,5%	13,2%	38,2%	35,2%	13,4%	24,2%	27,2%	38,0%	10,5%	100,0%

A pandémia vizsgált időszaka alatt beáramló új álláskereső több mint ötöde (21,5%) Közép-Magyarországi lakos volt, ezen belül 11,6%-uk budapesti. A fővárosiak aránya az új belépők között jelentősen felülreprezentált volt regiszterbeli arányukhoz képest. Jelentős felülreprezentáltságot mutatott az új beáramlók között több kedvező munkaerőpiaci helyzetű megye is, különösen Győr-Moson, Vas, Veszprém és Komárom-Esztergom. Ezekből a megyékből jelentősen nagyobb arányban váltak álláskeresőkké a pandémia alatt, mint azt a 'békeidőbeli' arányuk indokolná az álláskeresők között. Kimagasló továbbá e megyékben a megyeszékhelyi járások (ill. Komárom-Esztergom esetén az Esztergomi járás) aránya a belépők között, mely a feldolgozóipari és a szolgáltató szektor túlsúlyával jellemezhető térségek érintettségére utal (pl. a Győr-Moson-Sopron megyei új belépők 43%-a a győri járásból vált álláskeresővé). A kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetű megyék lakosai viszont alulreprezentáltságot mutattak az új belépők között (különösen Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék).

A frissen álláskeresővé vált személyek keresett állás szerinti összetétele (2. táblázat a következő oldalon) jól leképezte a reálgazdasági folyamatokat. A legnagyobb számban az álláskeresők között „hagyományosan” nagy számában megjelenő 9-es FEOR főcsoportú, szakképzetlen foglalkozásúak áramlottak a regiszterbe, ám velük egyenlő számosságban megjelentek a kereskedelmi,

vendéglátóipari, szolgáltatási foglalkozásúak. E két csoport mellett jelentős volt az ipari, építőipari foglalkozásúak beáramlása. Ez utóbbi csoporttól számosságban csak némileg elmaradva jelentek meg az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásúak, valamint az irodai ügyviteli foglalkozásúak is. A következő táblázatban FEOR csoportok szerint mutatjuk be a 10.000 főnél nagyobb létszámban belépő álláskeresőket. E csoportok az összes belépő 74%-át lefedik.

2. TÁBLÁZAT: A FRISS BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA 2020. JANUÁR-SZEPTEMBER LAKÓHELYÜK MEGYÉJE SZERINT, ÖSSZEVEVVE A PANDÉMIÁT KÖZVETLENÜL MEGELŐZŐ UTOLSÓ NEGYEDÉVI (2019 IV. NEGYEDÉV) REGISZTERBELI ARÁNYUKKAL

	2020. jan-szept. friss beáramlók		2019. IV. n.é. nyilv.álláskereső, megoszlás
	fő	megoszlás	
Bács-Kiskun	18 424	5,9%	5,0%
Baranya	13 225	4,2%	5,7%
Békés	12 823	4,1%	4,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	24 411	7,8%	14,4%
Csongrád	12 807	4,1%	2,7%
Fejér	13 405	4,3%	3,4%
főváros	36 217	11,6%	5,8%
Győr-Moson-Sopron	15 874	5,1%	1,3%
Hajdú-Bihar	19 511	6,3%	8,1%
Heves	11 408	3,7%	4,3%
Jász-Nagykun-Szolnok	14 421	4,6%	5,6%
Komárom-Esztergom	10 418	3,3%	2,0%
Nógrád	7 553	2,4%	4,4%
Pest	30 803	9,9%	7,6%
Somogy	11 421	3,7%	5,2%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	19 790	6,3%	10,2%
Tolna	7 712	2,5%	2,5%
Vas	8 823	2,8%	1,7%
Veszprém	12 461	4,0%	2,7%
Zala	10 491	3,4%	2,8%
Összesen	311 998	100,0%	100,0%

A 3. táblázat (következő oldal) szerint a legnagyobb létszámban a kereskedelmi, vendéglátóipari foglalkozásúak közül kerültek frissen a regiszterbe, e csoporton belül a legnagyobb számban pedig a bolti eladók (26,3 ezer fő) illetve pincérek, szakácsok (8,0-7,9 ezer fő). Az egyszerű szolgáltatási, szállítási foglalkozásúak közül 47,6 ezer fő vált álláskeresővé. Viszonylag nagy számban (26,5 ezer fő) szerepeltek a belépők között az irodai ügyviteli foglalkozásúak (ezen belül az általános irodai adminisztrátorok voltak a legtöbben). A járművezetők, mobil gépkezelők közül csaknem 20 ezer fő vált álláskeresővé, közülük a legérintettebb a kamionsofőri szakma volt (9,0 fő új álláskereső), de targoncavezetők is viszonylag nagy számban regisztráltak újonnan (4,2 ezer fő). A lista élén áll még a fém- és villamosipari foglalkozásúak csoportja, ami az ellátási láncok szétterjedésével az ipari munkahelyek sérülékenységére utal a válság alatt. A szolgáltatási foglalkozásúak között (14,6 ezer fő belépő) főként a lezárásokban érintett személyi szolgáltatásokat végzők váltak álláskeresőkké (fodrászok, kozmetikusok, manikűrösök, gyerekefelügyelő dajkák), de ide tartoznak a szintén a válságban jelentősen érintett vagyonőrök, portások is. A 3-as FEOR főcsoportból az üzleti jellegű szolgáltatások ügyintézői jelentek meg nagy számossággal a nyilvántartásban (13,8 ezer fő), közülük is leggyakrabban a kereskedelmi ügyintézők, anyaggazdálkodók, felvásárlók, pénzügyi ügyintézők, ügynökök.

3. TÁBLÁZAT: A FRISS BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA 2020. JANUÁR-SZEPTEMBER A KERESETT ÁLLÁS FEOR CSOPORTJA SZERINT (A 10 EZER FŐ FELETTI CSOPORTOK)

Foglalkozási csoportok	belépő, fő
51 Kereskedelmi és vendéglátó-ipari foglalkozások	55 698
92 Egyszerű szolgáltatási, szállítási és hasonló foglalkozások	47 550
41 Irodai, ügyviteli foglalkozások	26 555
84 Járművezetők és mobil gépek kezelői	19 240
73 Fém- és villamosipari foglalkozások	17 555
52 Szolgáltatási foglalkozások	14 569
36 Üzleti jellegű szolgáltatások ügyintézői, hatósági ügyintézők, ügynökök	13 776
75 Építőipari foglalkozások	12 840
93 Egyszerű ipari, építőipari, mezőgazdasági foglalkozások	11 660
91 Takarítók és hasonló jellegű egyszerű foglalkozások	11 628
Összesen	311 998

A vizsgált személyek munkaerőpiaci helyzete 2021 szeptemberében

Ebben a részben azt vizsgáljuk, hogy a 2020. 1-9. hónapban a pandémiához köthető válság hatására beáramló friss álláskeresők közül hányan lettek tartós álláskeresők, és mekkora részüknek sikerült újra elhelyezkednie a munkaerőpiacon. A tartós álláskeresők létszáma 2021 folyamán folyamatosan emelkedett, ezért fontos megvizsgálni, mekkora része lehetett ebben a folyamatban a 2020-as új belépők beragadásának.

A vizsgálat során minden egyes, új belépőnek tekintett személy esetén vizsgáltuk az álláskeresői nyilvántartásokat, bér és bérjellegű támogatásokat, képzéseket és közfoglalkoztatási elhelyezkedéseiket. Továbbá vizsgáltuk a bejelentett foglalkozási jogviszony-tételeiket is. Ezek alapján minősítettük munkaerőpiaci helyzetüket.

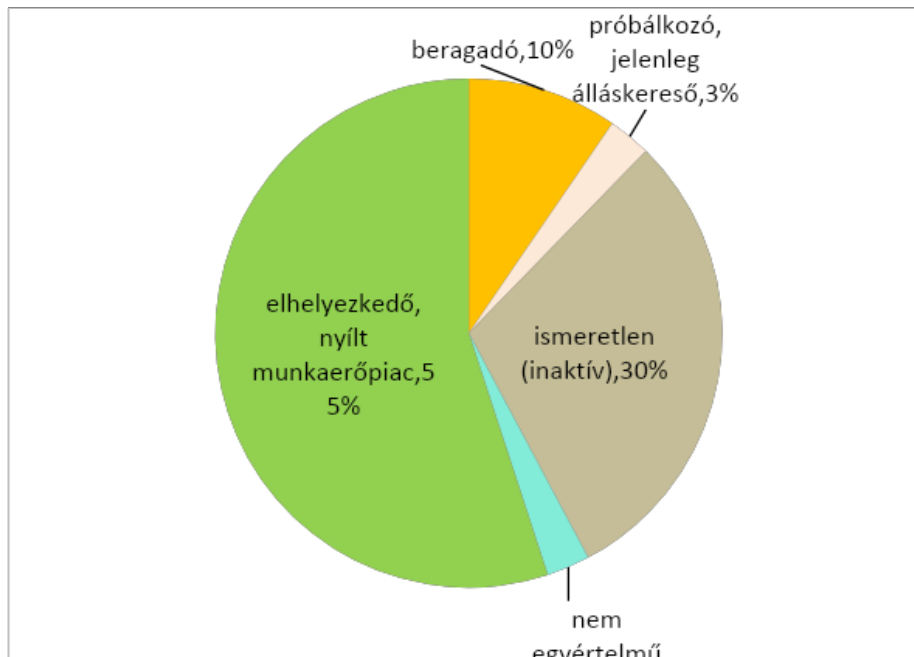
A közel 312 ezer új belépő álláskereső több mint 55 százaléka (172 ezer fő) visszalépett a nyílt munkaerőpiacra és 2021. szeptemberben a NAV nyilvántartások szerint munkavállaló volt. Közfoglalkoztatás keretében ennél jóval kisebb részük, alig 1,8 százalékuk dolgozott ebben a hónapban. A 2021. szeptemberben álláskeresők aránya 11,9 százalékos volt, (37,3 ezer fő). Jelentős részük, 55,7 százalékuk tartós álláskereső volt, egy éves, vagy hosszabb folyamatos regisztrációval.

A 312 ezer új belépő közül 10,8 százalékot tett ki azok aránya, akik nyílt munkaerőpiaci munkaviszonyai már véget értek 2021 szeptemberében, tehát ekkor már nem dolgoztak. A vizsgálat időpontjában többségük inaktív volt, de sokan újra álláskeresők lettek.

Jelentős, 28,2 százalékos azok aránya, akik 2020. 1-9. havi álláskeresési regisztrációjukat követően semmilyen munkaviszonyt, tehát közfoglalkoztatási jogviszonyt sem létesítettek. Negyedrészüik álláskereső, háromnegyedük ismeretlen inaktív személy volt 2021. szeptemberben (közöttük természetesen lehetnek olyanok is, akik külföldre mentek (vissza) dolgozni).

A 2020. 1-9. havi friss belépők esetén az utolsó vizsgált 2021. szeptember havi álláskeresői státuszt, bejelentett munkaviszonyaikat és foglalkoztatási (bérjellegű és közfoglalkoztatási) támogatásaikat is fegyelembé véve 5 csoportot lehetett alkotni munkaerőpiaci helyzetük szerint.

2. ÁBRA: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN

Az új belépő álláskeresők bő fele (55%) biztosan visszatért a nyílt munkaerőpiacra és 2021 szeptemberében is dolgozott. Őket elhelyezkedőnek tekintettük. További 1-2 százalékuk pedig valószínűsíthetően ugyancsak dolgozik, de az adatok esetükben nem egyértelműek. Részben egyszerre szerepelnek az álláskeresői nyilvántartásban és foglalkoztatottként a NAV nyilvántartásban is, részben több munkaviszonyuk közül nem az utolsó az, ami még 2021. szeptemberben is érvényesnek tekinthető.

Az új belépők közel 30 százaléka 2021. szeptemberben ismeretlen (inaktív) státuszú volt. E csoport (93,2 ezer fő) 27,4 százaléka elhelyezkedett, munkát vállalt, de munkaviszonya véget ért és azt követően nem lett újra álláskereső. Azonban többségük közel 71 százalékuk (66 ezer fő) nem lépett ki a munkaerőpiacra, úgy került ki az álláskeresők közül, hogy nem volt azóta sem bejelentett állása. Itt a külföldi munkavállalást, illegális (fekete) munkavégzést nem tudjuk figyelembe venni, továbbá közöttük lehetnek azok is, akik nyugdíjra, nyugdíjszerű ellátásra, esetleg anyasági ellátásra válhattak jogosulttá.

A 2020. 1-9. hónapban új álláskeresővé válók 12,3 százaléka, összesen 38,4 ezer fő, úgy volt álláskereső 2021 szeptemberében, hogy nyílt munkaerőpiaci visszalépésük a vizsgálat időpontjáig nem bizonyult tartósnak. Ide soroltuk azt a 2,7 százaléknyi álláskeresőt is, akik rövidebb-hosszabb időre munkát vállaltak ugyan a nyílt munkaerőpiacon, de munkaviszonyuk véget ért és 2021. szeptemberben újra álláskeresők voltak. Többen, közel 30 ezren vannak azok, akik 2020-as belépésüket követően nem léptek ki újból a nyílt munkaerőpiacra, legfeljebb közfoglalkoztatottként végeztek munkát. Az új belépők 9,6 százaléka tekinthető ilyen beragadó, 2021. szeptemberben is álláskereső, illetve közfoglalkoztatott személynek. A beragadók és a próbálkozók közül közel 20 ezer fő tartós álláskereső volt 2021. szeptemberben.

A vizsgált időszakra, a 2020-as év első 9 hónapjára a pandémia miatti lezárások és elbocsátások, valamint az azt követő gyors visszarendeződés volt jellemző. Az egyes hónapokban az álláskeresők között megjelenő új belépők között kisebb eltérések láthatók. A 2020. április-májusban megjelenő álláskeresők nagyobb arányban visszatértek a munkaerőpiacra, 61-63 százalékuk dolgozott 2021 szeptemberében és alacsonyabb volt az inaktívvá, beragadóvá válók aránya is közöttük,

alig 5-7 százalékuk lett beragadó. A 2020. augusztus, szeptemberben megjelenő új belépők esetén azonban 50% alatti a munkaerőpiaci visszatérők és 13-15 százalékos a beragadók aránya. A pandémiás válság első hullámában befutó nagyszámú álláskereső többsége gyorsan visszailleszkedett, a később érkezők esetén az elhúzódó, más kifizásokat nagyobb eséllyel eredményező folyamat volt jellemzőbb.

Az új belépők közül a férfiak munkaerőpiaci helyzete hasonlóan alakult 2021 szeptemberéig, mint a nők: mintegy 55 százalékuk lépett vissza a munkaerőpiacra. A nők között valamivel magasabb volt a beragadók és alacsonyabb az inaktívvá válók aránya, mint a férfiaknál. Korcsoportok szerint az idősebb, 55 év és e feletti csoportja mutat jelentős eltéréseket a többi korcsoporthoz viszonyítva. A 25 és 54 év közötti csoportokra 58 százalék körüli elhelyezkedés és alig 6-8 százalékos beragadás volt jellemző. Az idősebb, 55 év feletti új álláskeresőknek csak 43,6 százaléka talált munkát újra 2021 szeptemberéig. Fontos látni, hogy inaktivitásba alig 27,4 százalékuk került, sokan inkább az álláskeresők között maradtak. 22,4 százalékuk beragadó volt, további közel 4 százalékuk ugyan munkát vállalt, de nem tudott megragadni a nyílt munkaerőpiacon. A 25 év alatti fiatalok elhelyezkedési mutatói is kis mértékben elmaradnak a középkorúak értékeitől, közöttük magasabb, 9 százalékos a beragadók aránya és közel harmaduk (32,7%) inaktívvá (ismeretlen státuszúvá) vált, nem volt sem bejelentett állása, sem álláskeresői regisztrációja 2021. szeptemberben.

4. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE 2021. SZEPTEMBERBEN, NEM ÉS KORCSOPORT SZERINT

életkor	összesen		beragadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeretlen (inaktív)	nem egyértelmű státusz	elhelyezkedő, nyílt munkaerőpiac
	fő	%	%	%	%	%	%
25 év alatt	41 307	13,2	9,0	3,4	32,7	3,4	51,5
25-39 év	119 085	38,2	6,6	2,3	31,0	2,7	57,5
40-54 év	109 850	35,2	8,2	2,6	28,5	2,6	58,1
55 év és felette	41 756	13,4	22,4	3,9	27,4	2,7	43,6
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0
férfi	157 617	50,5	8,1	2,8	31,4	2,8	54,9
nő	154 381	49,5	11,1	2,7	28,3	2,7	55,2

A 2020-as új belépők munkaerőpiaci helyzetében legmagasabb iskolai végzettségüket tekintve az általános iskolai végzettségűek csoportja mutat nagy eltéréseket. Ez alatti végzettséggel az új belépők alig 1,6 százaléka (5 ezer fő) rendelkezett, ők alacsony arányban tudtak elhelyezkedni és sokan közülük beragadók lettek. Az új belépő álláskeresőknek közel negyede általános iskolai végzettségű volt és több, mint háromnegyedük ennél magasabb végzettséggel rendelkezett. Az általános iskolánál magasabb végzettségűek 57-60 százaléka elhelyezkedett és 6-10 százalékuk lett beragadó. Az általános iskolai végzettségűek esetén viszonylag magas a beragadók aránya

(14,4%), harmaduk inaktívvá (ismeretlen státuszúvá) vált és csak 45,3 százalékuk tudott visszalépni és megragadni a munkaerőpiacon.

**5. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN, ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT**

	összesen		beragadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeretlen (inaktív)	nem egy- értelmű státusz	elhelyezkedő, nyílt munka- erőpiac
	fő	%					
iskolai végzettség							
általános iskolai végzettség nélküli	5 080	1,6	26,3	4,2	42,4	3,1	24,0
általános iskola	70 463	22,6	14,4	3,7	33,1	3,4	45,3
szakiskola, szakmunkásképző	85 003	27,2	9,5	2,9	27,7	2,6	57,3
szakközépiskola, technikum	72 386	23,2	6,9	2,3	28,0	2,5	60,4
gimnázium	46 314	14,8	7,3	2,4	30,4	2,4	57,5
felsőfokú	32 752	10,5	5,8	1,6	30,2	2,6	59,7
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0

A vizsgált időszakban az álláskeresőik között megjelenő új belépők területi eloszlása jelentősen eltért az álláskeresőik egészére jellemző eloszlástól. A megyék között, ahol a legtöbb új belépő volt ott vannak a legtöbb munkanélkülit adó keleti megyék, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, azonban Pest megyében és a fővárosban még több új belépő volt, mint ezekben a megyékben. A pandémiás válság a gazdaságilag jobb helyzetű területeket erőteljesebben érintette, a belépő új álláskeresőik számai alapján. Azonban a belépést követően nem változott a korábban megfigyelt trend, a jobb helyzetű megyékben nagyobb arányban tudtak visszalépni a munkaerőpiacra a 2020. 1-9. hónapban megjelenő új álláskeresőik. Fejér, Csongrád-Csanád, Veszprém és Pest megyében a 60 százalékot közelítette az elhelyezkedők aránya, Komárom-Esztergom megyében pedig meg is haladta arányuk ezt a szintet.

Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád, és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében azonban az új belépők kevesebb, mint fele tudott visszatérni a munkaerőpiacra 2021. szeptemberig. Ezekben a megyékben magas, 15 százalék feletti volt a közülük beragadók aránya és további 4-5 százalékuk esetén a visszatérés sikertelen volt.

Az inaktívvá (ismeretlen státuszúvá) válók arányában nem volt ilyen egyértelmű területi meghatározottság, de látható, hogy Győr-Moson-Sopron és Vas megyékben magasabb volt ez az arány, miközben a fővárosban és Pest megyében átlagot közelítő volt az inaktívvá válók aránya.

6. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN, LAKÓHELYŰK MEGYÉJE SZERINT

lakóhely	összesen		bera- gadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeretlen (inaktív)	nem egy- értelmű státusz	elhelyezkedő, nyílt munka- erőpiac
	fő	%	%	%	%	%	%
Komárom- Esztergom	10 418	3,3	5,3	2,0	29,0	2,5	61,2
Csongrád- Csanád	12 807	4,1	5,4	2,0	31,0	1,8	59,8
Pest	30 803	9,9	6,7	1,6	29,5	2,4	59,8
Veszprém	12 461	4,0	6,9	2,1	29,5	2,7	58,8
Fejér	13 405	4,3	6,7	2,0	30,5	2,5	58,3
Bács-Kiskun	18 424	5,9	8,3	2,3	29,9	2,1	57,4
Békés	12 823	4,1	11,4	3,6	25,6	2,7	56,7
főváros	36 217	11,6	7,2	1,9	31,2	3,1	56,6
Győr-Moson- Sopron	15 874	5,1	2,5	0,9	38,4	1,8	56,5
Heves	11 408	3,7	11,9	3,7	25,0	3,1	56,3
Jász-Nagy- kun-Szolnok	14 421	4,6	11,5	3,6	27,2	3,4	54,4
Zala	10 491	3,4	8,4	2,3	32,3	2,6	54,4
Tolna	7 712	2,5	10,0	3,3	29,8	2,8	54,1
Hajdú-Bihar	19 511	6,3	11,3	3,4	28,6	2,7	53,9
Vas	8 823	2,8	6,3	1,9	36,5	2,3	53,0
Baranya	13 225	4,2	12,4	3,5	29,0	3,1	52,0
Somogy	11 421	3,7	11,1	3,6	32,2	2,7	50,4
Szabolcs- Szatmár-Be- reg	19 790	6,3	15,9	3,9	27,9	3,1	49,2
Nógrád	7 553	2,4	15,7	5,0	27,0	3,3	48,9
Borsod- Abaúj-Zemp- lén	24 411	7,8	17,1	4,2	28,0	3,7	47,0
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0

7. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN, KERESETT FOGLALKOZÁS SZERINT

a keresett állás foglalkozási főcsoportja (1000 fő feletti főcsoportok)	összesen		beragadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeretlen (inaktív)	nem egyértelmű státusz	elhelyezkedő, nyílt munkaerőpiac
	fő	%					
FEOR 2. szint	fő	%	%	%	%	%	%
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0
sikeresebben visszatérők							
14 Gazdasági tevékenységet segítő egységek vezetői	1 671	0,5	5,6	1,5	29,0	2,6	61,3
21 Műszaki, informatikai és természettudományi foglalkozások	8 396	2,7	5,5	1,7	29,6	2,2	60,9
25 Gazdálkodási jellegű foglalkozások	3 403	1,1	4,1	1,5	30,2	1,8	62,4
31 Technikusok és hasonló műszaki foglalkozások	7 405	2,4	6,7	2,1	26,7	2,6	61,9
32 Szakmai irányítók, felügyelők	1 290	0,4	5,9	2,6	28,2	1,9	61,4
36 Üzleti jellegű szolgáltatások ügyintézői, hatósági ügyintézők, ügynökök	13 776	4,4	5,3	1,9	26,8	2,1	63,8
42 Ügyfélkapcsolati foglalkozások	4 941	1,6	5,6	2,0	28,4	2,4	61,6
51 Kereskedelmi és vendéglátóipari foglalkozások	55 698	17,9	6,8	2,8	25,7	2,8	61,9
82 Összeszerelők	8 243	2,6	8,0	3,3	25,9	3,6	59,2
84 Járművezetők és mobil gépek kezelői	19 240	6,2	6,1	2,4	26,1	2,6	62,8
inaktivitás (ismeretlen státusz) felé mozdulók							
27 Kulturális, sport-, művészeti és vallási foglalkozások (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó)	2 269	0,7	7,2	2,3	39,2	3,9	47,4
37 Művészeti, kulturális, sport- és vallási foglalkozások	1 263	0,4	6,7	1,7	43,2	2,5	46,0
75 Építőipari foglalkozások	12 840	4,1	8,6	3,1	41,3	2,3	44,7
beragadók							
35 Szociális gondozási és munkaerőpiaci szolgáltatási foglalkozások	2 338	0,7	13,7	2,8	27,8	3,9	51,8
61 Mezőgazdasági foglalkozások	2 259	0,7	15,4	2,7	32,1	2,6	47,2
91 Takarítók és hasonló jellegű egyszerű foglalkozások	11 628	3,7	20,0	3,5	31,0	3,6	41,9
92 Egyszerű szolgáltatási, szállítási és hasonló foglalkozások	47 550	15,2	16,7	3,7	33,2	3,1	43,3
93 Egyszerű ipari, építőipari, mezőgazdasági foglalkozások	11 660	3,7	12,5	3,3	32,9	2,9	48,5

A pandémiás válság egészen eltérő, váratlan hatásokat okozott a foglalkoztatásban. Megvizsgáltuk az új belépő állás keresők munkaerőpiaci mozgásait foglalkozásuk jellege szerint. Nagyobb szakmacsoportokat néztünk, hogy a hasonló foglalkozások közötti váltás torzítását elkerüljük és csak a több, legalább 1000 belépőt elérő szakmacsoportokat emeljük ki. (7. táblázat az előző oldalon)

Voltak olyan szakmacsoportok, ahol a 2020. 1-9. hónapban új belépő állás keresők nagy része, 60-64 százaléka 2021. szeptemberig visszalépett a munkaerőpiacra és alacsony, alig 4-8 százalékos volt a beragadók aránya. Ide tartoznak a kereskedelemben és vendéglátásban dolgozók, az üzleti jellegű szolgáltatásokat nyújtók és a járművezetők, valamint a magasabb végzettséget és szakképzettséget igénylő foglalkozások közül a műszaki, informatikai, valamint a gazdasági képzettséget igénylők. Fontos kiemelni e magas elhelyezkedési aránnyal jellemezhető csoportban a betanított munkát végző összeszerelőket is.

Vannak az új állás keresők között olyan foglalkozási csoportba tartozók is, ahol kifejezetten magas, 40 százalékot közelítő, vagy azt meghaladó volt az inaktívvá (ismeretlen státuszúvá) válók aránya. Közülük elsősorban az építőipar területén elhelyezkedni kívánók csoportját kell megemlíteni. Az építőipari munkát kereső állás keresők 44,7 százaléka helyezkedett el, 8,6 százalékos lett beragadó állás kereső, azonban 41,3 százalékuknak nem volt bejelentett állása 2021. szeptemberben és ekkor már állás kereső sem volt. A többi szakmacsoporthoz viszonyítva kiugróan magas inaktivitási arány a nem bejelentett vagy a külföldi munkavégzés arányának növekedésre utal ebben a szakmacsoportban. Magas az ismeretlen (inaktív) státuszúak aránya a kulturális, sport, művészeti foglalkozásokban is. Ebben a csoportban egyértelműen a pandémiás helyzet elhúzódásának negatív hatásait fedezhetjük fel: miután lejárt a járadékos időszakuk e magasan képzett csoportok nem maradtak a regiszterben, azonban mivel még 2021-ben is ezen a területen a korábbinál lényegesen kevesebb rendezvény, kulturális esemény valósult meg, e csoportba tartozó foglalkoztatottak kisebb hányadának sikerült visszalépnie a legális munkapiacra és nagyobb arányban maradtak inaktív (ismeretlen) státuszúak.

Az új belépő állás keresők között beazonosíthatók azok a szakmacsoportok, ahol alacsonyabb volt az elhelyezkedők aránya és az ilyen munkákat keresők közül többen állás keresők maradtak. Főként a szolgáltatási szektor segéd és betanított munkásai tartoznak ide, ahogy a mezőgazdaságban dolgozó szakképzettek is. A válság hatására megváltozó szolgáltatási igényeket mutatja a takarító foglalkozásokat keresők magas, 20 százalékos beragadása és alig 42 százalékos elhelyezkedési aránya. A szociális gondozás, szolgáltatás területén munkát keresők is nagy arányban maradtak állás keresők 2020-at követően.

A munkaügyi eszközrendszer szerepe a pandémia alatt állás keresővé váltak segítésében, támogatásában

A pandémia első időszakában belépő új állás keresők részére a munkaügyi szervezet szolgáltatásként elsősorban közvetítéseket, aktív munkaerőpiaci eszközként pedig bér- és bérjellegű támogatásokat, valamint képzéseket tudott nyújtani az ügyfelek nyílt munkaerőpiaci reintegrációja érdekében.

A 2020. 1-9. hónapban új belépő 312 ezer állás kereső bő hatodrésze (55,3 ezer fő) részesült bértámogatásban, közülük 3,1 ezer fő támogatása még a vizsgálat idején, 2021. szeptemberben is tartott. A többségük esetén a támogatási időszak 2021 szeptemberére már lejárt. A 2021 szeptemberében is még bértámogatással dolgozókat természetesen elhelyezkedőnek minősítettük. Azok közül, akiknek már véget ért a bértámogatása, közel 80 százalék dolgozott 2021 szeptemberében. Itt nem csak a támogatott álláshelyet, hanem bármilyen bejelentett munkaviszonyt figyelembe

vettünk. A bértámogatás ellenére a vizsgálat időpontjában már nem dolgozók többsége inaktív (ismeretlen státuszú) lett, további mintegy 5 százalékuk (2,7 ezer fő) újra álláskereső volt.

**8. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN, BÉRJELLEGŰ TÁMOGATÁS SZERINT**

	összesen		bera- gadó	próbálkozó, jelenleg állás- kereső	ismeret- len (in- aktív)	nem egyér- telmű stá- tus	elhelyezkedő, nyílt munka- erőpiac
	fő	%	%	%	%	%	%
nem volt bér- támogatás	256 657	82,3	11,5	2,4	33,7	2,8	49,7
bértámoga- tás, már vé- get ért	52 248	16,7	0,6	4,7	13,1	2,9	78,8
bértámoga- tás, még fo- lyamatban	3 093	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0

Az érintett álláskereső személyek bér és bérjellegű támogatása jelentősen meghatározta foglalkoztatási aktivitásukat, 11 százalékról fél százalékosra csökkentette a beragadók arányát, 50 százalékról közel 80 százalékra növelte az elhelyezkedők arányát és egyharmadosról 12,4 százalékosra csökkentette az inaktívvá válók arányát is. Különösen erősen jelentkezett a bér és bérjellegű támogatások eredménye az idősebbek, 55 év felettiiek esetén, ahol a bértámogatásban nem részesülők 26-százalékot közelítő beragadási arányát 0,6 százalékra csökkentette, az elhelyezkedési arányát pedig 38%-ról 78 %-ra emelte.

Iskolai végzettségeket figyelve természetesen a magasabb végzettségűek között több az elhelyezkedő és kevesebb a beragadó, mint az alacsonyabb végzettségűek esetén. Azonban látható, hogy a bértámogatás az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők esetén is jelentős pozitív hatással jár. Az általános iskolai végzettségűek esetén 41 százalékról 72,5 százalékra emelte az elhelyezkedők arányát ez a támogatási forma, miközben a beragadást 16,6 százalékról 1 százalékosra csökkentette. A szakmunkás, szakiskola végzettségűek esetén is hasonlóan erőteljes ez a hatás, ahogy az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetén is, de az ő létszámuk elég alacsony volt az új bekerülők között. A magasabb végzettségűek esetén a bérjellegű támogatások pozitív hatásai látszanak, de mértékük alacsonyabb.

Megnéztük az új belépő álláskereső közfoglalkoztatási aktiválását is. A 312 ezer új belépő 4,3 százaléka, összesen 13,5 ezer fő lépett közfoglalkoztatási munkaviszonyba, közülük 5,6 ezer fő 2021 szeptemberében is közfoglalkoztatott volt. Látható, hogy a közfoglalkoztatás perifériálisan alkalmazott támogatási eszköz volt az esetükben.

A közfoglalkoztatásba kerülő új belépő álláskeresőknél nagyobb része nem ragadt e támogatási formában, s e csoport 36,8 százaléka továbblépett a nyílt munkaerőpiac felé, s itt dolgozott a vizsgálat időpontjában. Körükben a beragadók aránya 26,2 százalékos, az inaktívvá (ismeretlen státuszúvá) válók pedig 28,9 %-os volt.

**9. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE
2021. SZEPTEMBERBEN, KÖZFoglalkoztatási Részvételük Szerint**

	összesen		bera- gadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeret- len (in- aktív)	nem egyér- telmű stá- tus	elhelyezkedő, nyílt munka- erőpiac
	fő	%					
közfoglalkoz- tatás, már vé- get ért	7 894	2,5	26,2	4,2	28,9	3,9	36,8
közfoglalkoz- tatás, jelenleg is tart	5 589	1,8	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
nem volt köz- foglalkozta- tott	298 515	95,7	7,4	2,8	30,5	2,8	56,6
összesen	311 998	100,0	9,6	2,7	29,9	2,8	55,0

Az új belépő álláskeresők közül összesen 3314 fő kapott valamilyen munkaerőpiaci képzést, közülük 169 főnek még 2021 szeptemberében is tartott a képzése. A képzések csökkenő szerepére utal, hogy az itt bemutatott álláskeresői csoport alig 1,1 százaléka volt érintett ebben a támogatási formában.

Az új belépő álláskeresők munkaerőpiaci közvetítése lehet az egyik legfontosabb eszköz munkaerőpiaci reintegrációjuk érdekében. A 312 ezer főből összesen 45,4 ezer főnek (14,5%) volt (legalább egy) sikeres, nyílt munkaerőpiaci álláshelyre irányuló közvetítése 2021 szeptemberéig bezáróan, további 15,6 ezer főt sikertelenül közvetítettek. Összességében a vizsgált belépő csoport mintegy ötödét (19,5%-át) próbálták meg kiközvetíteni a munkaügyi hivatalokban. A közvetítések többsége támogatott állások betöltésére irányult, a nem támogatott álláshelyekre összesen 6,5 ezer főt, az új belépők 2,1 százalékát közvetítették sikeresen, legalább egyszer (köztük van 1,2 ezer fő, aki bértámogatásban is részesült).

A pandémia munkaerőpiaci hatásainak mérséklésére hozott új támogatási formák között voltak olyan bértámogatási eszközök, melyekhez nem volt szükséges közvetítés. A támogatási eszközökben érintett személyek számának, arányának pontos megadásához ezért egyidejűleg szükséges figyelembe venni a közvetítésekben és a bérjellegű támogatásokban érintettek számait. (10. táblázat a következő oldalon)

10. TÁBLÁZAT: A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK LÉTSZÁMA A FONTOSABB MUNKAERŐPIACI ESZKÖZÖKBEN 2020. JANUÁR – 2021. SZEPTEMBER KÖZÖTT*

	összesen		ebből: képzésben részesült	
	fő	%	fő	%
bértámogatás, sikeres közvetítés nélkül	17 113	5,5		
bértámogatás, sikeres közvetítéssel	38 228	12,3		
bértámogatás összesen	55 341	17,7	115	0,2
nem támogatott helyre sikertelen, de támogatottra sikeres közvetítés	56	0,0		
támogatott helyre sikeres közvetítés	613	0,2		
sikeres közvetítés nem támogatott helyre	5 312	1,7		
sikeresen közvetítettek összesen (bértámogatás nélkül)	5 981	1,9	63	1,1
támogatottra és nem támogatott helyre is sikertelen	13 972	4,5		
csak támogatott helyre, de sikertelen közvetítés	829	0,3		
sikertelenül közvetítettek összesen	14 801	4,7	316	2,1
nem volt bértámogatás, nem volt közvetítés	235 875	75,6	2 820	1,2
összesen	311 998	100,0	3 314	1,1

A 312 ezer új belépő álláskereső 17,7 százaléka, összesen 55,3 ezer fő részesült bérjellegű támogatásban, ami magas szám, főként a közfoglalkoztatásba kerültek alig 4,3 százalékos arányával összevetve. További közel 6 ezer főt közvetítéssel sikerült elhelyezni a nyílt munkaerőpiacon, ez azonban az itt vizsgált új belépő álláskeresőknek kevesebb, mint 2 százaléka. Fontos látni, hogy az összes új belépő 55 százaléka 2021 szeptemberében is foglalkoztatott volt, míg további 10-11 százaléuk kilépett a munkaerőpiacra, munkát vállalt időlegesen, de visszakerült az álláskeresők, közfoglalkoztatottak közé, vagy inaktívvá vált. Látható, hogy az álláskeresők főként saját erőből helyezkedtek el, kisebb részük bértámogatással jutott álláshoz és sokkal kisebb azok száma és aránya, akiket közvetítéssel lehetett elhelyezni.

A képzések szerepe az itt vizsgált álláskeresői körben csekély volt. A bértámogatásban részesítettek körében alig kéttized százalékos, a sikeresen közvetítettek között kevesebb 1 százaléka feletti azok aránya, akik képzést is kaptak. A képzésben részesülők többségét nem közvetítették.

A 2020- 1-9. hónapban új belépőként érkező összesen közel 312 ezer álláskereső 75,6 százaléka nem kapott bérjellegű támogatást vagy közvetítést. A képzéseket is figyelembe véve 74,7 százalék a különböző támogatási eszközökben nem érintett álláskeresők aránya.

A foglalkoztatási eszközök együttes figyelembe- vétele esetén látszik, hogy a bérjellegű támogatások a legfontosabb, a legtöbb személyt érintő eszközök voltak az itt vizsgált személyek körében. Nem véletlen, hogy az összes eszköz, mint a bérjellegű támogatások, képzések és a nyílt munkaerőpiaci közvetítések együttes hatásainak megfigyelésekor is a bérjellegű támogatásoknál látott eredmények látszódnak. A támogatások mindenképpen jelentős, pozitív hatásokkal jártak,

csökkentették a beragadók és az inaktívvá váló személyek arányát, miközben növelték az elhelyezkedőkét. És az összes eszköz együttes hatását vizsgálva is látszik, hogy főként az idősebb, 55 év feletti korcsoport esetén volt jelentős a hatásuk.

Az egyes végzettségi csoportok esetében a támogatások a beragadók arányát erőteljesen csökkentik az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők körében, az általános iskolai végzettséggel rendelkezők esetén 16-ról 8 százalékra csökken a beragadók aránya, amennyiben ilyen támogatási formában részesülnek és a szakmunkás végzettségűek, illetve a kis számú általános iskolai végzettséggel sem rendelkező esetén is hasonlóan erőteljes ez a hatás. A magasabb végzettségűek esetén 3-5 százalékponttal csökken a beragadók aránya, de a rájuk jellemző alacsonyabb arányok mellett ez is jelentős hatásnak mondható.

Az inaktivitásba lépők arányát a támogatási formák együttesen azonban inkább a magasabb végzettségűeknél, a szakközépiskolát, gimnáziumot végzettek esetén csökkentették. A szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségűek bő harmada inaktívvá vált az új belépők közül a vizsgált időszakban ezen támogatási formák nélkül, ezek mellett azonban ezek az arányok csak 13-15 százalékot tettek ki.

Az elhelyezkedettek esetén is hasonló a kép, a szakközépiskolai, technikumi, illetve a szakmunkás végzettséggel rendelkezők esetén volt a legnagyobb a támogatások hatása. A szakmunkás végzettségű új belépők fele tudott elhelyezkedni 2021. szeptemberéig támogatások nélkül, azokkal együtt pedig 73,8 százalékos volt az elhelyezkedők aránya. Az alacsonyabb végzettségűek esetén is jelentősnek tekinthető a támogatások hatása, az általános iskolai végzettségűek esetén bő 40 százalékról közel 60 százalékra nőtt a támogatások esetén az elhelyezkedők aránya, még ha ez százalékpontban kifejezve valamivel alacsonyabb is, mint a szakmunkásoknál. *(Részletes adatokat lásd a mellékletben.)*

Összegzés

Elemzésünkben bemutattuk, hogy 2020-ban első kilenc hónapjában, a koronavírus járvány okozta munkaerőpiaci sokk idején a nyilvántartott álláskeresők közé bekerült jelentős számú új személy munkaerőpiaci helyzete hogyan alakult belépésüket követően. A személyek életútját 2021 szeptember végéig követtük nyomon.

Megállapítottuk, hogy az új belépők között a jobb munkaerőpiaci helyzetű térségekből érkezők, magasabb képzettséggel, friss munkaerőpiaci tapasztalatokkal rendelkezők voltak túlsúlyban, s ebben lényegesen eltértek a regisztrált álláskeresők válság előtti összetételétől. Ennek, valamint a munkaerőpiac viszonylag gyors regenerálódásának köszönhetően 2021 szeptemberében 55%-uk újra munkaviszonyban állt. Viszonylag magas arányban (30%) nem tudtuk a státuszukat beazonosítani a munkaügyi nyilvántartás és a NAV munkaviszony-bejelentési adatbázisa alapján. Vélhetően jelentős számban vannak olyanok is közöttük, akik visszamentek külföldi munkahelyükre dolgozni.

Az ismeretlen (inaktív) státuszúak kiemelkedő aránya egyes foglalkozási csoportokban viszont arra utal, hogy a járadékok lejártát követően többen úgy kerültek ki a regiszterből, hogy nem tudtak újra munkába, legalábbis bejelentett munkába visszaállni és ez a válság elhúzódásának negatív hatásaiban leginkább érintett művészeti, szabadidős, kulturális területen dolgozók esetén volt a legjelentősebb. Alacsonyabb (újra)elhelyezkedési arányokat az 55 éven felüliek és az alacsonyan képzettek esetén láttunk, a korábbi válságokhoz hasonlóan e hátrányos helyzetű csoportok sérülékenysége tovább erősödött a pandémiás válság során.

A pandémia első időszakában belépő új álláskeresők részére a munkaügyi szervezet szolgáltatás-ként közvetítéseket, aktív munkaerőpiaci eszközként pedig bér- és bérjellegű támogatásokat,

valamint képzéseket tudott nyújtani az ügyfelek nyílt munkaerőpiaci reintegrációja érdekében. A 2020. 1-9. hónapban új belépő 312 ezer álláskereső bő hatodrésze (55,3 ezer fő) részesült bértámogatásban. A képzés és a közfoglalkoztatás perifériálisan alkalmazott támogatási eszköz volt, míg közvetítést ötödük kapott. Megállapítottuk, hogy az álláskeresők főként saját erőből helyezkedtek el, kisebb részük bértámogatással jutott álláshoz és sokkal kisebb azok száma és aránya, akiket közvetítéssel lehetett elhelyezni.

Irodalomjegyzék:

Állami Számvevőszék (2020). *A járványhelyzettel összefüggő gazdaságvédelmi akcióterv munkaerőpiacra gyakorolt hatásai*. https://www.asz.hu/storage/files/files/elemzesek/2020/jarvanyhelyzet_munkaero-piac_2020_09_30.pdf?download=true,

Foglalkoztatási Hivatal (2011). *Kutatási Évkönyv* (https://nfsz.munka.hu/cikk/335/Kutatasi-evkonyv-Osszefoglalok_a-TAMOP_131_kiemelt_projekt_kereteben_2009_es_2011_kozott_befejezett_egyes_kutatasokrol_2011)

Hétfa Kutatóintézet (2020). *Hullámvasúton az üdülőkörzetek munkaerőpiaca. Térségi és ágazati folyamatok a járvány miatti foglalkoztatás-visszaesésben* (http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2020/08/alkalmazotti-letszamvaltozas_HETFa.pdf)

Ignits Gy. (2021). A pandémiás válság munkaerőpiaci hatásairól. Statisztikai lehetőségek, kihívások és fókuszok a folyamatok számbavételére *Új Munkaügyi Szemle* 2(1). 31-45.

KSH (2020). *Gyorstájékoztatók: Foglalkoztatottság, Munkanélküliség* (<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/list/fog>, <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/list/mun>)

KSH (2021). *Munkaerőpiaci folyamatok 2020* <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf204/index.html>

NFSZ (2020). *A 2019. évben befejezett főbb aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök hatékonyságának vizsgálata* (https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/1/7/1/7/doc_url/2019_evben_befejezett_fobb_aktiv_foglalkoztatapolitikai_eszkozok_hatekonysaganak_vizsgalata.pdf)

NFSZ (2021). *Gyorsjelentés 2021 szeptember* (https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/1/7/1/0/doc_url/nfsz_havi_reszletes_adatok_2021_09.pdf)

Országgyűlés Hivatala (2020). *Vállalkozásvédelmi intézkedések járványhelyzetben egyes EU tagállamokban*. (https://www.parlament.hu/documents/10181/25287874/Elemzes_2020_COVID-19_vallalkozasvedelem.pdf)

Melléklet

A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE 2021. SZEPTEMBERBEN, KORCSOPORTOK ÉS A FONTOSABB MUNKAERŐPIACI ESZKÖZÖKBEN RÉSZVÉTELÜK SZERINT

	összesen		bera- gadó	próbálkozó, jelenleg álláskereső	ismeretlen (inaktív)	nem egyér- telmű státusz	elhelyezkedő, nyílt munkaerő- piac
Bérjellelű támogatásban, képzésben, vagy sikeres közvetítésben részesülők							
	fő	%	%	%	%	%	%
25 év alatt	14 238	18,0	5,7	5,0	22,1	3,8	63,4
25-39 év	29 022	36,8	4,2	3,8	16,7	3,1	72,1
40-54 év	27 235	34,5	4,8	4,1	13,6	2,7	74,7
55 év és felette	8 448	10,7	7,3	6,6	14,3	3,1	68,7
össze- sen	78 943	100,0	5,0	4,4	16,3	3,1	71,1

Bérjellegű támogatásban, képzésben, vagy sikeres közvetítésben nem részesülők							
	fő	%	%	%	%	%	%
25 év alatt	27 069	11,6	10,7	2,5	38,3	3,2	45,2
25-39 év	90 063	38,6	7,3	1,8	35,6	2,5	52,7
40-54 év	82 615	35,4	9,3	2,1	33,4	2,6	52,6
55 év és felette	33 308	14,3	26,3	3,2	30,7	2,6	37,2
összesen	233 055	100,0	11,1	2,2	34,5	2,6	49,6

A 2020. 1-9. HAVI ÚJ BELÉPŐ ÁLLÁSKERESŐK MUNKAERŐPIACI HELYZETE 2021. SZEPTEMBERBEN, LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGŰK ÉS A FONTOSABB MUNKAERŐPIACI ESZKÖZÖKBEN RÉSZVÉTELÜK SZERINT

	összesen	bera- gadó	próbálkozó, je- lenleg álláske- reső	ismeret- len (inak- tív)	nem egyér- telmű stá- tus	elhelyezkedő, nyílt munkaerő- piac	
Bérjellegű támogatásban, képzésben, vagy sikeres közvetítésben részesülők							
	<i>fő</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	
általános iskolai végzettség nélküli	804	0,3	17,4	7,7	30,8	4,4	39,7
általános iskola	17 107	5,5	8,8	5,6	22,8	3,7	59,1
szakiskola, szakmunkásképző	23 591	7,6	4,5	4,5	14,5	2,8	73,8
szakközépiskola, technikum	19 908	6,4	3,2	3,7	13,7	3,0	76,4
gimnázium	12 415	4,0	3,8	4,3	15,4	3,1	73,4
felsőfokú	5 118	1,6	3,0	3,2	13,4	3,2	77,2
összesen	78 943		5,0	4,4	16,3	3,1	71,1
Bérjellegű támogatásban, képzésben, vagy sikeres közvetítésben nem részesülők							
	<i>fő</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	
általános iskolai végzettség nélküli	4 276	1,8	28,0	3,5	44,5	2,9	21,1
általános iskola	53 356	22,9	16,3	3,1	36,4	3,3	40,9
szakiskola, szakmunkásképző	61 412	26,4	11,5	2,3	32,7	2,6	50,9
szakközépiskola, technikum	52 478	22,5	8,3	1,7	33,4	2,3	54,3
gimnázium	33 899	14,5	8,6	1,7	35,8	2,2	51,7
felsőfokú	27 634	11,9	6,3	1,3	33,3	2,5	56,5
összesen	233 055	100,0	11,1	2,2	34,5	2,6	49,6